

Talousarvion 2024 valmistelu

KH 23.05.2023 § 212

Talousarvion 2024 valmistelu

Valmistelija

Hallintojohtaja Henri Pätsi, p. 0401595715

Huhtikuussa 2023 päivitetyn kaupungin talouden painelaskeman perusteella kaupungin talousarviot tulisivat olemaan v. 2024 alusta alkaen huomattavasti alijäämäisiä, ellei taloutta saada sopeutettua.

Nykyinen talouden sopeutusohjelma (v. 2021-2023) päättyy vuoden lopussa. Talouden sopeuttamistarpeen mittaluokka on nyt suurempi kuin tilanteessa, jossa nykyinen sopeutusohjelma valmisteltiin.

Erillisen sopeutusohjelma sijaan sopeuttamistoimet voidaan tehdä talousarvioprosessin puitteissa ilman erillistä sopeutusohjelmaa.

Koska sopeuttamistarve on niin mittava, että se edellyttää merkittäviä muutoksia toiminnassa, sopeuttaminen ei onnistu (pelkästään) toiminta-alueille annetun talousarvioraamin kautta.

Valtuututeille on lähetetty kysely talouden sopeuttamisen työkaluista. Kyselyssä esiteltiin erilaisia toimenpiteitä, joita voidaan käyttää kuntien talouden tasapainottamisessa yleensä. Kyselyn vastausaika oli 15.-22.2.2023.

Hallitus kokouksessaan 21.3.2023 § 103 muun ohella päättänyt seuraavaa:

- Kaikki ne kyselyn mukaiset toimenpiteet, joita kannattaa yli 50 % valtuutetuista ovat mukana myös talouden sopeuttamistoimenpiteiden valmistelussa v. 2024 alusta ajoittuvalle ajanjaksolle.
- Kyselyn avoimissa vastauksissa esiin tuoduista toimenpiteistä valmistelua jatketaan eniten mainintoja keränneen toimenpiteen osalta.

Hallituksen jäsenille on toimitettu asiaan liittyvä oheismateriaalia.

Kaupunginjohtajan esitys

Kaupunginhallitus käy lähetekeskustelun talousarvion v. 2024 valmistelusta.

Päätös

Kaupunginhallitus kävi lähetekeskustelun talousarvion v. 2024 valmistelusta.

KH 13.06.2023 § 226

Talousarvion 2024 valmistelu

Valmistelija

Hallintojohtaja Henri Pätsi, p. 0401595715 ja henkilöstöpäällikkö Heli Huhtamäki

Osana talousarviovalmistelua on tehty kaupungin henkilöstön määrän vertailua eräisiin Pudasjärven kaupungin kanssa Kestävä Kuntalous II -

hankkeessa mukana oleviin kuntiin. Vertailukunnat hankkeesta ovat asukasluvun suhteessa lähes samankokoisia kuin Pudasjärven kaupunki. Vertailutietotaulukko, päivätty 8.6.2023, oheismateriaalina. Vertailutietotaulukko todennäköisesti vielä päivittyy, koska kaikkia pyydettyjä tietoja ei ole toimitettu vertailukunnista. Päivitetty taulukko toimitetaan kokoukseen.

Asiaa esittelee henkilöstöpäällikkö Heli Huhtamäki.

Kaupunginjohtajan esitys Kaupunginhallitus kuulee henkilöstöpäällikön esittelyn ja käy lähetekeskustelun aiheesta valmisteluun.

Päätös Kaupunginhallitus kuuli henkilöstöpäällikön esittelyn ja kävi lähetekeskustelun aiheesta valmisteluun.

Asiaa esitteli henkilöstöpäällikkö Heli Huhtamäki. Olga Oinas-Panuma poistui kokouksesta tämän asian esittelyn aikana.

Jakelu

KH 08.08.2023 § 274

Talousarvioraami vuodelle 2024

Valmistelija Hallintojohtaja Henri Pätsi, p. 0401595715 ja taloussuunnittelija Mirja Viljamaa, p. 0404804810

Pudasjärven kaupungin tilinpäätökset v. 2021-2022 olivat alijäämäisiä. Kaupunginhallitus on 27.6.2023 § 245 päättänyt esittää valtuustolle talousarvion muuttamisesta siten, että vuoden 2023 ylijäämä 887 252 € pienenee 487 252 euroon. Kaikki lähivuodet vuodesta 2024 alkaen näyttävät voimakkaasti alijäämäisiltä ilman huomattavia talouden sopeuttamistoimenpiteitä.

Korkotaso on noussut merkittävästi ja korkojen arvioidaan jäävän vuosiksi aiempaa korkeammalle tasolle, mikä lisää kaupungin menoja huomattavasti. Toteutunut kunta-alan palkkaratkaisu ja inflaatio lisäävät kaupungin menoja niin ikään. Valtakunnallinen sote-menojen kasvu vuosina 2021-2022 aiheuttaa takautuvan ja pysyvän valtionosuusleikkauksen. TE2024(2025)-uudistuksen, jossa työllisyyspalvelut siirretään valtiolta kunnille, arvioidaan lisäävän Pudasjärven kaupungin menoja. Lisäksi valtiontalouden korjaamiseen liittyvät toimenpiteet tulevat todennäköisesti vähentämään kuntien rahotuista tulevina vuosina.

Tuulivoimatuotannon mahdollisesti kasvava kiinteistövero tuotto voi lisätä kaupungin tulorahoitusta merkittävästi vasta arviolta (5)-10 vuoden kuluttua.

Tässä tilanteessa kaupungin toimintakatetta on pystyttävä leikkaamaan ja investointitasoa alentamaan kaupungin talouskehityksen korjaamiseksi.

Toimenpiteet ovat kiireellisiä, ja kaupungin taseeseen kertynyt edellisten tilikausien ylijäämä, 31.12.2022 tilanteessa 2 712 206 €, jouduttaneen sopeuttamistoimenpiteistä huolimatta käyttämään suunnitelmakauden 2024-2026 aikana.

Talousarviovuoden 2024 ulkoisen toimintakatteen alustava raami on on valmisteltu siten, että vuodesta muodostuisi 1 000 000 € alijäämäinen. Suunnitelmavuosien 2025-2026 alustavaksi alijäämäksi on suunniteltu 870 000 € vuodessa.

Alustava investointiraami on suunniteltu taloudellisesti kestäväksi arvioidun investointitason pohjalta ollen -2,2 M € vuodessa vuosina 2024-2026.

Vuoden 2024 miljoonan euron alijäämä tarkoittaisi tarvetta leikata ulkoista toimintakatetta 5,4 % eli n. 1,5 M € vuoden 2023 muutetun talousarvion (hallituksen esityksen valtuustolle 27.6.2023 § 245) tasosta. Leikkaus on erittäin suuri ottaen huomioon inflaatio- ja korkotasot.

Raamipäätös on annettava alustavana, koska se edellyttää yhteistoiminnasta kunnissa annetun lain mukaista yhteistoimintamenettelyä ennen päätöksentekoa.

Investointitason laskeminen vuonna 2024 -2,2 M euroon tarkoittaisi tason laskemista vuoden 2023 muutetun talousarvion tasosta 34,2 % ja investointien rajaamista välttämättömpiin.

Raamilaskentataulukko on toimitettu kaupunginhallituksen jäsenille oheismateriaalina.

Kaupunginjohtajan esitys Kaupunginhallitus

1) päättää vuoden 2024 talousarvion alustavaksi ulkoisen toimintakatteen raamiksi toiminta-alueittain (suunnitelmavuodet 2025-2026 suluissa):

hallintotoiminta	-5 122 022 € (-5 296 910, -5 483 539)
kunnan yhteistoiminta	-1 103 571 € (-1 141 252, -1 181 462)
hyvinvointi- ja sivistystoiminta	-14 998 477 € (-15 510 592, -16 057 085)
tekninen ja ympäristötoiminta	-5 197 638 € (-5 375 109, -5 564 493)
YHT.	-26 421 708 € (-27 323 862, -28 286 578);

2) päättää vuoden 2024 talousarvion alustavaksi investointiraamiksi (nettoinvestoinnit)
-2 200 000 € (suunnitelmavuodet 2025-2026 2 200 000 € vuodessa);

3) hyväksyy talousarvion 2024 laadintaohjeen (liite); ja

3) päättää, että toiminta-alueiden tulee toimittaa vuoden 2024 talousarvioesityksensä ja 2024-2025 taloussuunnitelmaesityksensä kaupunginhallitukselle 30.9.2023 mennessä.

Kaupunginjohtajan muutettu esitys

Kaupunginhallitus

1) päättää vuoden 2024 talousarvion alustavaksi ulkoisen toimintakatteen raamiksi toiminta-alueittain (suunnitelmavuodet 2025-2026 suluissa):

hallintotoiminta	-5 122 022 € (-5 296 910, -5 483 539)
kunnan yhteistoiminta	-1 103 571 € (-1 141 252, -1 181 462)

hyvinvointi- ja sivistystoiminta -14 998 477 € (-15 510 592, -16 057 085)
tekninen ja ympäristötoiminta -5 197 638 € (-5 375 109, -5 564 493)
YHT. - 26 421 708 € (-27 323 862, -28 286 578);

2) päättää vuoden 2024 talousarvion alustavaksi investointiraamiksi (nettoinvestoinnit)
-2 200 000 € (suunnitelmavuodet 2025-2026 2 200 000 € vuodessa);
mahdollinen tätä korkeampi taso edellyttää kaupungin omaisuuden myymistä;

3) hyväksyy talousarvion 2024 laadintaohjeen (liite 2); ja

4) päättää, että toiminta-alueiden tulee toimittaa vuoden 2024 talousarvioesityksensä ja 2024-2025 taloussuunnitelmaesityksensä kaupunginhallitukselle 30.9.2023 mennessä.

Päätös Kaupunginjohtajan muutettu esitys hyväksyttiin.

Jakelu Pudasjärvi Esimiehet

HYVINVOI 17.08.2023 § 42

Hallintojohtaja esittelee kaupunginhallituksessa käsittelyssä ollutta Talousarvioraamia 2024 ja Talousarvion laatimisohjetta 2024. Talousarvioin laadintaohje on toimitettu valiokunnan jäsenille oheismateriaalina.

Hallintojohtajan esitys Valiokunta kuulee esittelyn ja käy keskustelun. Valiokunta voi evästää talousarviovalmistelua suullisesti tai antamalla kirjallisia ohjausesityksiä.

Hallintojohtaja esitteli valiokunnalle kaupungin talouden yleistilannetta sekä hallintotoimen talustilannetta. Valiokunta päätti jatkaa asian käsittelyä seuraavassa kokouksessa.

HYVINVOI 30.08.2023 § 49

Osana talousarviovalmistelua on tehty kaupungin henkilöstön määrän vertailua eräisiin Pudasjärven kaupungin kanssa Kestävä Kuntatalous II -hankkeessa mukana oleviin kuntiin. Vertailukunnat hankkeesta ovat asukasluvun suhteessa lähes samankokoisia kuin Pudasjärven kaupunki. Henkilöstöpäällikkö Heli Huhtamäki esitteli tehtyä henkilöstövertailua hyvinvointivaliokunnalle.

Lisäksi opetus- ja sivistysjohtaja Juha Holappa esitteli talouskatsauksessa hyvinvointi- ja sivistystoimen toteuman ylitykset ja alitukset 2022 sekä vertailua muiden toimialueiden lukuihin. Hyvinvointivaliokunta sai hyvää lisätietoa talousarvion 2024 valmisteluun ja päätti jatkaa tämän asian käsittelyä pikaisesti järjestettävässä

ylimääräisessä kokouksessa. Perusteluna asian siirtämiseen oli vähäinen jäsenten määrä tässä kokouksessa.

HYVINVOI 07.09.2023 § 53

Hyvinvointivaliokunta jatkoi asian käsittelyä.

Taustaksi: erillisen sopeutusohjelman sijaan sopeuttamistoimet on päätetty tehdä talousarvioprosessin puitteissa ilman erillistä sopeutusohjelmaa. Erillistä talouden tasapainotustyöryhmää ei siis ole nimetty, vaan valmistelua tehdään muun muassa valiokunnissa. Hyvinvointivaliokunta tulee omalta osaltaan käymään kaikki toiminta-alueet läpi investointiohjelma mukaan luettuna ja kokoaa oman esityksensä säästökohteista ja toimenpiteistä talouden tasapainottamiseksi.

Hyvinvointivaliokunnan ohjausesitykset perustuvat toiminta-alueiden puolesta annettuihin esittelyihin huomioiden eritoten seuraavat seikat: "Talousarviovuoden 2024 ulkoisen toimintakatteen alustava raami on valmisteltu siten, että vuodesta muodostuisi 1 000 000 € alijäämäinen. Suunnitelmavuosien 2025-2026 alustavaksi alijäämäksi on suunniteltu 870 000 € vuodessa. Vuoden 2024 miljoonan euron alijäämä tarkoittaisi tarvetta leikata ulkoista toimintakatetta 5,4 % eli n. 1,5 M € vuoden 2023 muutetun talousarvion (hallituksen esityksen valtuustolle 27.6.2023 § 245) tasosta. Leikkaus on erittäin suuri ottaen huomioon inflaatio- ja korkotasot." Lisäksi osavuosisikatsaus 1-6/2023 (KH 22.08.2023 § 289) todetaan: "Ennuste vuoden 2023 tilinpäätöksen yli/alijäämäksi on noin -327 400€ alijäämäinen, missä on ylitystä uusimpaan talousarvioesitykseen (ylijäämä 487 252 €) nähden yli 800 t €. Vuoden 2023 talousarvion ensimmäisen puolen vuoden talouslukujen toteuma on heikko. Toimintakate ylittää muutetun talousarvion tasaisen toteuman 7,4 prosenttiyksiköllä eli yli 2 miljoonalla eurolla."

Valiokunta tiedostaa, että tilanne on vakava ja toimenpiteet kiireellisiä, samoin sen, että toiminnassa ja palveluiden tuottamisessa on välttämätöntä tehdä muutoksia. Valiokunta korostaa, että henkilötöyvuosien vähennykset yt-menettelyn kautta eivät voi olla ensisijainen säästötoimi, vaan säästöjä tulee löytää ensisijaisesti ei-lakisääteisistä menoista.

Valiokunta kävi keskustelun hallintotoimen toiminta-alueen osalta, teki esityksiä säästökohteista ja lausui näkemyksiään talousarviovalmisteluun ja menettelyihin liittyen. Hyvinvointivaliokunta jatkaa talousarvion 2024 valmistelua muiden toiminta-alueiden osalta seuraavassa kokouksessa. Koska asian käsittely on kesken (valmistelumateriaali), sitä ei liitetä muistioon.

HYVINVOI 21.09.2023 § 57

Tekninen johtaja Janne Karhu esitteli talousarvio 2024 valmistelua teknisen toimen osalta. Valiokunta jatkaa asian käsittelyä seuraavassa kokouksessa.

Opetus- ja sivistysjohtaja Juha Holappa sekä hyvinvointipäällikkö Outi Nivakoski kävivät läpi hyvinvointi ja sivistystoimen osalta tunnuslukuja

koskien talousarvio 24 valmistelua. Valiokunta jatkaa asian käsittelyä seuraavassa kokouksessa.

HYVINVOI 28.09.2023 § 62

Hyvinvointivaliokunta jatkoi asian käsittelyä ja laati kirjallisen ohjausesityksensä myös tekniselle toimelle sekä hyvinvointi- ja sivistystoimelle.

HYVINVOI 19.10.2023 § 70 1930/02.02.00/2023

Valiokunta jatkoi aiempaa keskustelua teknisen puolen rasitekiinteistöjen alaskirjaamisesta. Pudasjärven kaupungilla on mittava määrä kiinteistöjä, jotka eivät ole käytössä tai ne ovat vähällä käytöllä. Ylläpitokustannukset ovat merkittävä kustannuserä ja ne ovat kasvussa. Alaskirjauksia on pystyttävä vauhdittamaan ja käyttämättömistä tiloista on luovuttava nopealla aikataululla.

Valiokunta on jo aiemmin linjannut kannattavansa tarpeettomien tilojen myyntiin laittamista. Valiokunnan kanta on, ettei kiinteistöjen myynti voi olla ainoa ratkaisu. Nykyisellään kustannus edellä mainituista kiinteistöistä on vuosittain 1,3 miljoonaa euroa.

Valiokunta päätyi antamaan ohjausesityksensä, että kaupungin sijoituksia hyödynnetään, tavalla tai toisella, kiinteistöjen alaskirjausten mahdollistamiseksi.